

СТАНОВИЩЕ

от проф. Мила Дюлгерова

за хабилитационен труд на тема „Интерпретационни и стилистични анализи на песните на Мечислав Карлович” във връзка с конкурса за академична длъжност „доцент” обявен в „Държавен вестник” (бр. 71 от 13. 09. 2016 г.)

с кандидат

гл. ас. д-р Елена Каралийска - Тръпкова

От 1990 година Елена Каралийска е щатен акомпанятор във Вокалния факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”, а от 2007 г. е главен асистент и преподавател по камерно пеене-специалност специфична и значима при израстването, възпитанието и формирането на младите певци. Повече от 25 г. животът, професионалният и педагогически път на пианистката е свързан с певческото изкуство. Многобройни са концертните ѝ изяви, както с млади певци, възпитаници на Академията, така и с утвърдени имена, артисти на българското оперно-концертно изпълнителство. Елена Каралийска участва в международния конкурс за млади оперни певци „Борис Христов”, националния конкурс „Светослав Обретенов”, академичните конкурси „Парашкев Хаджиев”, „Георги Златев-Черкин” и други. Сътрудничи на Калуди Калудов в майсторски класове и на проф. Рудолф Кнол - Лятна Академия в Залцбург, Австрия; концертира с български певци в чужбина. По време на престоите си в Япония, Холандия и Полша, тя неизменно се свързва и твори с изтъкнати певци и преподаватели по класическо пеене. Така например в периода 1996-1997 година акомпанира на японски певци в Токио, Япония. През 2007-2011 г. сътрудничи на Добринка Янкова, професор в Музикалната академия в гр. Утрехт, Холандия. През 1992-1993 г. г-жа Елена Каралийска участва в редица концерти на полски певци във Варшава. През 2003г. участва като акомпанятор в Международния фестивал „*Viva il canto*” в гр. Чешин, Полша.

Елена Каралийска акомпанира на баритона Марчин Брониковски на Първия международен конкурс „Станислав Монюшко” във Варшава. По-късно участва и във Втория международен конкурс като работи с полските вокални педагози проф.Фолтин, проф. Донат, проф. Виткевич, проф. Домбровски и други.

Владее полски език.

Оттук съвсем логично (имайки предвид и неотменното постоянство на авторката) следва засилен интерес, разбиране и бих казала страст към полската музика. Елена Каралийска защитава изключително успешно докторска степен с научния труд „Музикално-поетична образност, стилистични и интерпретационни особености в песенното творчество на Станислав Монюшко” .

Хабилитационният труд на тема „Интерпретационни и стилистични анализи на песните на Мечислав Карлович” на гл. ас. д-р Елена Каралийска, от една страна, е продължение на научните и художествено-творчески постижения на автора, а от друга е до известна степен изненадващ. Творчеството на Карлович надхвърля границите на неговото съвремие, но той няма отношение към вокалното творчество и счита , че текстът приковава музиката. Според полския композитор независимата от поезия и подробна програма музика е способна да достигне най-далече и най-дълбоко. Смело и дръзко е решението, предмет на настоящата разработка да е песенното творчество на Карлович. Авторката осъществява методично, последователно и задълбочено своите цели: да се допълнят сведенията за неоромантизма и модернизма в полската музика, епоха, недостатъчно позната в България. Въз основа на общоприети принципи на теорията и практиката на камерното музициране да се изследват и обобщят стиловете и интерпретационни особености на песните на Карлович, да се подготвят българските изпълнители за предизвикателствата да пеят песните на полски език.

Научният труд се състои от три глави, увод и заключение. Включени са още Приложение №1, което ни предоставя преводи и транскрипции на всички песни на Мечислав Карлович, 20 от тях направени от авторката, както и Приложение № 2, съдържащо списък на произведенията на Карлович.

Структурата на текста логично следва поставените задачи. Още в увода гл. ас. д-р Елена Каралийска подчертава: *„Въпреки краткия си живот Мечислав Карлович създава произведения , които са достатъчни за да му отредят място сред най-големите композитори на Полша”*.(Стр.8)

Първа глава: „Полската музикална култура в края на XIX и началото на XX век” съдържа три подточки: епоха, културно - естетически възгледи, „Млада Полша” в музиката. В тази глава г-жа Каралийска разглежда възникването и създаването на движението „Млада Полша”, неговата противоречива философия, естетически принципи, взаимовръзки и влияния между полската поезия и музика.

Втора глава: „Мечислав Карлович – късният романтик”. Дисертантката анализира и обобщава основните фактори, изградили твореца. На базата на личната кореспонденция на композитора, оценки на съвременници и критици, тя достоверно представя личността на Карлович, неговия талант и музика. В духа на изискванията на закона, тези две глави са съответно 1 към 2 по обем, спрямо съществената трета глава.

Песенно творчество. Представени са всички песни на композитора. Направен е интерпретационен и музикално - драматургичен анализ въз основа на изпълнителски и педагогически опит. Гл. ас. д-р Елена Каралийска анализира и обобщава лаконично проблемите на стила, хармоничния език, ладови предпочитания, интонационни влияния, особености на ритъма. Налице са детайлизирано проследяване на използваните композиторски техники. Авторката успява да изведе характеристики, които са важни за композиторския стил на Карлович, разкрива близостта с естетическите принципи на „Млада Полша”, и същевременно - композиторското въображение, което обогатява и индивидуализира. Елена Каралийска прави заключение, че в песните не могат да бъдат открити множество фолклорни цитати. Прави подробен анализ на фактурата и авторския замисъл. По отношение на изграждане на музикалната драматургия са посочени конкретни практически указания за успешното им представяне. Обобщени са наблюденията по отношение на музикалния език с преобладаваща мелодика и характерна хармония. Интерпретационният анализ е впечатляващ.

Обръщам особено внимание на приложението, в което се съдържат транскрипциите на песните на полския композитор и превод на български език на всичките негови 22 песни. Приложението определено има практико-приложен характер.

Дисертационният текст е подпомогнат от обширна библиография на български, полски, английски и руски езици. С точен и коректен стил, с обширен наличен материал и нови сведения Елена Каралийска смело отстоява своите убеждения, пристрастия, изводи и обобщения. Изцяло приемам изложените приноси.

В заключение искам да подчертая високата оценка на постигнатото от гл. ас. д-р Елена Каралийска както в дисертационния труд, така и в художествено - творческата и педагогическа дейност.

Научният труд на тема „Интерпретационни и стилистични анализи на песните на Мечислав Карлович“ отговаря на изискванията на Закона за научен принос и творческо-практическа приложимост. **Категорично и с дълбока убеденост препоръчвам да бъде присъдена академична длъжност „Доцент” по камерно пеене – професионално направление 8.3. – музикално и танцово изкуство - на гл.асистент д-р Елена Каралийска.**

София, 1 февруари 2017 година

Проф. Мила Дюлгерова